

ВІД РЕДАКЦІЇ.

Федьковичева фразка (фарса, водевіль, жарт) «Як козам роги виправляють» — появилася друком у львівському місячнику «Правда» в 1872. р. і звідтіля вийшла окремою відбиткою. Написана вона для українського театру в Галичині й носить на собі всі сліди (прикмети й хиби) невпажливого тодішнього репертуару та не надто валикого смаку в тодішньої публіки (пор. вискази про театр у Львові стор. 17, 27). Відповідно до вимог тодішнього театру Федькович повкладав у «фразку» (малоумотивовані) співи, які одначе скидаються більш на якісь опереткові куплети, ніж на пісні, що подибуються скрізь ув українських п'єсах, почавши від Котляревського.

Про якенебудь порівняння з безсмертною комедією Шекспіра, із «Приборканою гострухою» (Федькович перекладав по-своєму: «Як пурявих утовкують») не може бути й мови, так Федькович повнісував по-своєму персонажі у своїй перерібці. «Вільна» перерібка вийшла — дуже вільна й досить простакувата, то й не диво, що свого часу викликала велике згіршення між читачами «Правди» на Наддніпрянщині . . .

Та все-таки вона цікава і для манери автора, і для нього самого, й досі можна її, трохи «обговтавши», ставити на аматорських сценах. Гарна в п'єсі, як усюди в Федьковича, мова (не — у співанках) — та цікава для нього на той час мішанина гуцульського говору з мовою наддніпрянських письменників.

Видання це приладоджено зі збірного видання Федьковичевих писань (львівського), тільки ж скрізь нарічеві форми позамінювано літературними. У львівському виданню скрізь подибуються такі форми: з мойов Катрусечков [стор. 26], з таков жонойов [35], на землі, на поли, людем [27], в очех [31], у дверех [33], в устіх [36],

вишесму, нашесму [26], *выводя, прося, моля* [26], *виходя* [27] і т. д. Зроблено це вмисне, маючи на увазі читачів «Загальної Бібліотеки».

Нарешті, подаємо невеличкий слівничок гуцульських і мало вживаних слів, які зустрічаються у «фрашці».

Афтемні дні — навіки, пор.
анафтема

Банно — жалко, сумно
борбоси — химери, примхи
борзий, борзо — швидкий.
швидко

Варят — божевільний (поль.)
вблупити — облупити (не-
нагалошене «о» пе-
рейшло в «у»)

верета — рядно
вирмінка — Вірменка
відволондути — відпочити
відтак — опісля, пізніше
вогняниця — що до вогню
скаче, злюка
в-одно — безнастанно
ворий — вороний (кінь),
швидкий

вповісти — оповісти
Галайсвіта — в г. піти = пі-
ти гала світа, світ за очі
гача — штанка
годі — зза годі = завчасно,
передчасно

голов — голова
гопадрала — нероба (що
тільки скаче, нічого не
робить)

горботка — шмат довгої
матерії, якою оперізу-
ються жінки й носять за
спідницю

гризя — що гризеться,
злюка

ґазда, ґаздиня — хазяїн,
хазяйка

ґречний — чемний, до речі
(к + речі)

Дерлюга — шкапа (все, що
обдерте, нікчемне)

джус — тюхтій

діля — для

діськи — дійсно, справді
дрантогуз — пообдираний
ізаду (побю, що дран-
тя летітиме з заду —
лайка)

друк — парубок (у гру-
бому розумінню)

дублений — вимочений у
дубилі (зварена вільхова
кора, в якій мочать сук-
но)

Єднанка — перепросини,
згода

Задвірря — задвірок, по-
двірря за хатою

заліжка — заклад
 заміжний — багатий
 зело — зілля
 зрадитися — змовитися
 Казюка — що казиться,
 злюка
 кавуш — ківш, скриня
 (ром.)
 кеп — примха
 кирина — свинство, пона-
 кидуване сміття
 корити — дошкулювати
 кочержаник — штовханець
 кочергою
 кружка — коло; на к. дів-
 кою зробити = вмиль
 (раз обернувшись) зро-
 бити дівкою
 Леґінь — парубок (мад.)
 лихолатник — обдертий,
 з поганими латами
 лудиння — вся гуцульська
 одежа
 любá — любов
 Мамона — гроші, маєток
 мантá — сукняна накидка
 матбути — мабудь [має (ть)
 бути]
 мургий — майже чорний
 Навідвороть — навпаки
 нажльогатися — напитися
 най-ко його — нехай його
 найпущий, гл. пустий
 натина — лобода
 невгодний — що не може

Оббамбурити — облуцю-
 вати
 опелінок — дитина (обис-
 ленений)
 опришок — розбійник
 Пáзити — глядіти, стерег-
 тися (ром.)
 перепудити — перестра-
 шити
 підмінчя — щось підмі-
 няне
 піти — співати
 побита (хата) — вкрита
 гонтами
 поголовщина — подушне
 полуденник — чорт
 посад — покуття
 потрьох — нутроці
 просатарь — чоловік, що
 запрошує гостей на ве-
 сілля (хрестини, похорон)
 претці, прецінь — адже
 (поль.)
 преч — геть (поль.)
 пробка — спроба
 продувати сліди — дуже
 слухати
 пруткий — запальний
 пуравий — брикливий, не-
 покірливий
 пустий — поганий; з ступ:
 найпущий
 Рабдати — потурати (по
 рабському слухати)

радше 2 ст. від радо —
краще
рахманин — праведник
родичі — батьки
розривка — розвага
рубом голову вкрити —
впертись, роги дістати
ряди — наряд, упряж
Смутний — чортів, пор.
смуток (чорт) її знає
собий — повільний, сивий
(віл)
суферяти — потурати, зно-
сити, терпіти (ром.)
Теленіти — дурно (мовчки)
сидіти, пор. ані телень!
тлум — товпа; на т. —
кого попало, всіх нараз
торанити — торочити
трепета — осика
тривок, тривання — життя
(ром.)
трунок — налиток
трус — землетрус
тусан — штовханець
Уговкувати — приборку-
вати
удатися з ким — годитися
усілякий — усякий
Файно — гарно (нім.)
фундувати — творити фун-
даменти, основу

Халаш — хата
ханьки — базікання, губа
харки — харкотиння
Чалий — сіро-цеглястий
чир — саламаха, тирба
чуприндирь — що чуби мене
(дере)
Шанталавий — нечепур-
ний, обдертий
шарварок — дрібні гро-
мадські роботи (безплат-
ні)
швендятися — волочитися
шкрібатися — шкрябатися
шум — з шумом забути =
цілком з. (забув, гей за-
гуло)
Ярість — злість, лють.

* * *

З а с т а в н а — містечко в
північній Буковині
Д о р о ш і в ц і — село на
Дністром, недалеко За-
ставни
Д о б р и н і в ц і — село на
бесарабській граєниці
С а д а г у р а — жидівське
містечко на північ від
Чернівців, відоме з осідку
чудотворного рабіна

ВАСИЛЬ ВЕРНИВОЛЯ.